

Horyzonty Polityki
2023, Vol. 14, N° 48

MIKOŁAJ MAŁECKI

<http://orcid.org/0000-0002-2878-2791>

Uniwersytet Jagielloński

mikolaj.malecki@uj.edu.pl

DOI: 10.35765/HP.2447

Kryminalizacja kreowana w praktyce sądowej na przykładzie odpowiedzialności karnej za nieudolne przygotowanie do przestępstwa

Streszczenie

CEL NAUKOWY: Celem opracowania jest scharakteryzowanie zjawiska kryminalizacji kreowanej w praktyce sądowej, na przykładzie przepisów o przygotowaniu do przestępstwa, której efektem jest przyjmowanie odpowiedzialności karnej za przestępstwo niezgodnie z definicją legalną zawartą w Kodeksie karnym.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: W opracowaniu poruszono zagadnienie wkraczania władzy sądowniczej w kompetencje zarezerwowane dla władzy ustawodawczej poprzez kreowanie kryminalizacji czynu mimo braku ustawowej podstawy do pociągnięcia obywatela do odpowiedzialności karnej. Analizy opierają się na metodzie dogmatycznej (analizie przepisów wg przyjmowanych w nauce prawa karnego zasad wykładni).

PROCES WYWODU: W rozważaniach przedstawiono funkcje ustawowej definicji legalnej przygotowania do przestępstwa oraz wskazano, na czym polega kryminalizacja kreowana w wyniku nieuzasadnionej wykładni przepisów. Analizy obracają się wokół przestępstwa groomingu z art. 200a k.k. oraz sytuacji nieudolnego groomingu, gdy sprawca nie jest w stanie dokonać zamierzonego przestępstwa.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: W rezultacie analiz potwierdzono, że zjawisko kryminalizacji kreowanej wbrew przepisom prawa ma miejsce w praktyce sądowej w zakresie odpowiedzialności karnej za nieudolny grooming. Wskazana praktyka musi być traktowana w kategoriach obrazu prawa materialnego.

Sugerowane cytowanie: Małecki, M. (2023). Kryminalizacja kreowana w praktyce sądowej na przykładzie odpowiedzialności karnej za nieudolne przygotowanie do przestępstwa. *Horyzonty Polityki*, 14(48), 37–58. DOI: 10.35765/HP.2447.

WNIOSKI, INNOWACJE, REKOMENDACJE: Opracowanie pozwala na sformułowanie postulatu prowadzenia skrupulatnej wykładni przepisów prawa represyjnego, w tym uwzględniania w praktyce sądowej definicji legalnych zawartych w Kodeksie karnym. Tylko w ten sposób spełnione zostaną standardy określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

SŁOWA KLUCZOWE:

kryminalizacja, odpowiedzialność karna, przygotowanie do przestępstwa, grooming

Abstract

CRIMINALIZATION CREATED IN JUDICIAL
PRACTICE ON THE EXAMPLE OF CRIMINAL
LIABILITY FOR IMPOSSIBLE PREPARATION
FOR A CRIME

RESEARCH OBJECTIVE: The purpose of the study is to characterize the phenomenon of criminalization created in judicial practice, using the example of the interpretation of the provisions on preparation for a crime, which results in the assumption of criminal responsibility for a crime contrary to the legal definition contained in the Polish Criminal Code.

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The study addresses the issue of the encroachment of the judicial power into the competencies reserved for the legislative power, by creating the criminalization of an act despite the absence of a statutory basis for holding a citizen criminally responsible. Analyses are based on the dogmatic method (analysis of provisions according to the principles of interpretation accepted in the science of criminal law).

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The considerations present the functions of the statutory legal definition of preparation for a crime and indicate what the criminalization created by unjustified interpretation of the legislation consists in. The analyses revolve around the crime of grooming under Article 200a of the Polish Criminal Code and the situation of impossible grooming, when the perpetrator is unable to carry out the intended crime.

RESEARCH RESULTS: As a result of the analyses, it was confirmed that the phenomenon of criminalization created against the provisions of the criminal law does in fact take place in the judicial practice of criminal responsibility for impossible grooming. The indicated practice must be treated in terms of violation of substantive law.

CONCLUSIONS, INNOVATIONS AND RECOMMENDATIONS:

The study makes it possible to formulate the postulate of conducting a meticulous interpretation of the provisions of the repressive law, taking into account in judicial practice the legal definitions contained in the Polish Criminal Code. Only in this way the standards set forth in the Constitution of the Republic of Poland will be met.

KEYWORDS:

criminalization, criminal responsibility, preparation for a crime, grooming

WPROWADZENIE

Opracowanie zostało poświęcone zjawisku kryminalizacji kreowanej w praktyce stosowania prawa. Kreowanie kryminalizacji jako wynik działań interpretatora może być analizowane w co najmniej kilku kontekstach: 1) metod i standardów wykładni prawa; 2) ustrojowych zasad związanych z podziałem kompetencji na styku władzy stanowienia i władzy stosowania prawa, przypisanych przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej dwu odrębnym władzom publicznym; 3) standardów odpowiedzialności represyjnej opartej na zasadzie określoności i gwarancyjnej funkcji prawa karnego; 4) teorii kryminalizacji czy też 5) zakresu dyskrecjonalności władzy sądowniczej. Symptomatycznym przykładem omawianego zagadnienia są przypadki odpowiedzialności karnej za nieudolne przygotowanie do przestępstwa, wokół których będą obracały się szczegółowe analizy zaprezentowane w niniejszym opracowaniu. Rozważania zmiernają do ukazania, jakie formy może przybrać w praktyce omawiane zjawisko, co może stanowić punkt wyjścia do dalszych teoretycznych, dogmatycznych czy ustrojowych badań nad problematyką kryminalizacji kreowanej poza władzą ustawodawczą.

Tytułowe zjawisko okazuje się szczególnie negatywne na gruncie prawa karnego co najmniej z dwóch powodów.

Po pierwsze, aktualnie obowiązujący Kodeks karny (ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, tekst jednolity, dalej: k.k.) zawiera definicję legalną przygotowania do przestępstwa, której pominięcie w procesie wykładni musi być postrzegane

w kategoriach naruszenia paradygmatu wykładniczego oraz traktowane jako obraza prawa materialnego.

Po drugie, wskazana definicja legalna została wprowadzona do polskiego ustawodawstwa karnego równoległe z uchwaleniem Konstytucji państwa demokratycznego z 1997 r. i ustanowionymi w niej standardami odpowiedzialności karnej, wymogiem działania organów władzy na podstawie i w granicach prawa oraz wyraźnym trójpodziałem władzy (Zoll, 2007b, s. 14 i n.). Kryminalizacji kreowanej w toku wykładni przepisów, która może budzić wątpliwości odnośnie do poszanowania dyrektyw wykładni prawa represyjnego oraz wkraczać w kompetencje zarezerwowane dla innych władz publicznych, nie sposób pogodzić ze standardami stosowania prawa karnego w warunkach państwa demokratycznego.

Poszczególne aspekty kryminalizacji kreowanej w wyniku wątpliwej praktyki stosowania prawa, nie zaś wskutek decyzji władzy ustawodawczej, zostaną zarysowane w kolejnych częściach pracy, w toku analizy opartej na dogmatycznej metodzie prowadzenia wyводу (Kardas, 2011, s. 90). W pierwszej części zostaną naświetlone funkcje ustawowej definicji przygotowania do przestępstwa. W części drugiej zostanie wskazane, z jakiego powodu nie podlegają karze nieudolne czynności przygotowawcze. Część trzecia poświęcona jest kreacji podstaw odpowiedzialności karnej za ten typ zachowania sprawcy na przykładzie nieudolnego groomingu opisanego w art. 200a § 1 i 2 k.k. wraz z omówieniem przyczyn niedopuszczalnego charakteru tego rodzaju praktyki.

ROLA DEFINICJI LEGALNEJ PRZYGOTOWANIA DO PRZESTĘPSTWA

Wraz z wejściem w życie Kodeksu karnego z 1997 r. w jego części ogólnej określona została definicja legalna przygotowania do przestępstwa. Zgodnie z art. 16 § 1 k.k.:

Przygotowanie zachodzi tylko wtedy, gdy sprawca w celu popełnienia czynu zabronionego podejmuje czynności mające stworzyć warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do jego dokonania, w szczególności w tymże celu wchodzi w porozumienie

z inną osobą, uzyskuje lub przysposabia środki, zbiera informacje lub sporządza plan działania.

Przepis zawiera definicję treściową i definicję zakresową przygotowania do przestępstwa (Małecki, 2016a, s. 69 i n.). Definicja treściowa o strukturze: „A = B o cechach C” zawarta jest w art. 16 § 1 zdanie 1 k.k., który opisuje przygotowanie jako podjęcie czynności w celu popełnienia czynu zabronionego, mających stworzyć warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do dokonania przestępstwa. Definicji zakresowej w postaci: „A = B, C, D, E” odpowiada konstrukcja art. 16 § 1 zdanie 2 k.k., który wylicza kilka czynności zmierzających do dokonania przestępstwa. Definicja zakresowa jest w tym wypadku niepełna, ponieważ nie wymienia wszystkich elementów definiowanego zwrotu, na co wskazuje określenie „w szczególności” (Zieliński, 2012, s. 333). Norma odtwarzana z definicji legalnej adresowana jest między innymi do organów stosujących prawo, by respektowali jej konsekwencje w sferze interpretacji przepisów. Podkreśla się, że znaczenie nadane określonym terminom przez definicje legalne nie może być przełamane z jakiegokolwiek powodu (Majewski, 2016, s. 942); definicje legalne są bardzo silnymi dyrektywami wykładni, narzuconymi przez samego ustawodawcę (Zieliński, 2012, s. 214–215).

Definicje przygotowania do przestępstwa pozostają w stosunku do siebie w specyficznej relacji. Definicja zakresowa spełnia funkcję pomocniczą, dookreślając ogólną charakterystykę przygotowania do przestępstwa i zawiera tzw. znamiona wyjaśniające, które ułatwiają rozeznanie się, na czym może (ale nie musi) polegać omawiana forma stadialna. W doktrynie prawa karnego powszechnie przyjmuje się, że określenie „w szczególności” wskazuje na nietaksatywny charakter wyliczenia; przepis określa jedynie przykładowe, najbardziej typowe, lecz w praktyce niewyłączne sposoby czynienia przygotowań do przestępstwa (Liszewska, 2017, s. 800; Sroka, 2017, s. 394; Wróbel, & Zoll, 2012, s. 247).

Rozwiązanie legislacyjne przyjęte w obrębie art. 16 § 1 k.k., łączące definicję ogólną z przykładowym wyliczeniem niektórych czynności przygotowawczych, z pewnością minimalizuje ryzyko nieostrości przepisu oraz niebezpieczeństwo kreowania fikcji prawnych, arbitralnie uznających bądź nieuznających za przygotowanie do przestępstwa różnorodnych zachowań sprawczych, w tym czynności

ulokowanych faktycznie w innej fazie pochodzenia przestępstwa. Przykładowe wyliczenie czynności przygotowawczych nie zastępuje jednak jego definicji ogólnej. Przygotowaniem do przestępstwa mogą być zatem nie tylko zachowania wskazane wprost w definicji zakresowej niepełnej, lecz także wszelkie czynności spełniające definicję treściową z art. 16 § 1 zdanie 1 k.k. Zabieg ten respektuje specyfikę omawianej instytucji prawnej: to, co faktycznie zawiera się w przygotowawczej fazie przeddokonania przestępstwa – a mogą być to bardzo różne zachowania, gdy sprawca planuje, zbiera informacje, nawiązuje kontakt z ofiarą, zmierza na miejsce planowanego czynu, by stworzyć sobie warunki do zaatakowania dobra chronionego prawem – art. 16 § 1 k.k. zalicza w poczet przygotowania do przestępstwa. Kolejne przedsięwzięcia sprawcy opisywane są przez Kodeks karny jako usiłowanie (art. 13 k.k.).

Deficytowa rola art. 16 § 1 k.k. powiązana jest z funkcją typizującą, spełnianą przez przepisy dotyczące form popełnienia przestępstwa. Swoiste znaczenie ma w tym zakresie przepis towarzyszący omawianym definicjom, zamieszczony w art. 16 § 2 k.k. Zgodnie z art. 16 § 2 k.k. przygotowanie jest karalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Kwestia zakresu karalności przygotowania do przestępstwa pozostawiona jest do uznania władzy ustawodawczej. Wspomniany przepis podkreśla, że karalność przygotowania wymaga wypowiedzi ustawy w tym przedmiocie; odpowiedzialność karna zachodzi „tylko wtedy” (wielki kwantyfikator), gdy ustawa karna usprawiedliwi pociągnięcie obywatela do takiej odpowiedzialności poprzez ustanowienie karalności czynności wypełniających znamiona przygotowania do przestępstwa w jednoznacznym przepisie typizującym. Wyeksponowano w tym kontekście rolę ustawy karnej, której tworzenie zastrzeżone jest do kompetencji jednej z konstytucyjnych władz. Art. 16 § 2 k.k. należy postrzegać w kategoriach ustawowej dyrektywy, blokującej dopuszczalność arbitralnego kreowania podstaw odpowiedzialności karnej – w praktyce stosowania prawa – za czynienie przygotowań do jakiegoś przestępstwa wbrew postanowieniom ustawy. Twórca ustawy karnej decyduje więc niekiedy, by spenalizować określone zachowanie sprawcy, sprowadzające się do podjęcia czynności mających stworzyć sprawcy warunki do przedsięwzięcia usiłowania. Częściej jednak faza przygotowania do przestępstwa pozostaje wolna od kary. Organ stosujący prawo zobowiązany jest każdorazowo

i z najwyższą starannością rozważyć, czy odpowiedzialność karna może zostać w danej sytuacji przyjęta, opierając się na wyraźnej podstawie ustawowej, zawierającej postanowienie o karalności danego typu czynności przygotowawczych do określonego przestępstwa rodzajowego, czy też wręcz odwrotnie – odpowiedzialność karna jest w danym przypadku wykluczona.

W tym kontekście art. 16 § 2 k.k. wskazuje, że przygotowanie do przestępstwa co do zasady nie podlega karze. Jest to niezwykle istotna informacja normatywna, wynikająca pośrednio z przepisu podkreślającego wymóg ustawowej typizacji przygotowawczej formy stadialnej – wypowiedź ustawy w omawianej kwestii może polegać również na braku stosownego przepisu typizującego. Brak ten oznacza, że określone czynności przygotowawcze nie mogą spotkać się z reakcją represyjną państwa. Poza zakresem odpowiedzialności karnej pozostają czynności przygotowawcze, o których karalności nie stanowi żaden przepis typizujący i zmienić tego nie może wykładnia kreująca odpowiedzialność karną wbrew postanowieniom ustawy, w obszarze zagospodarowanym przez definicję legalną przygotowania do przestępstwa. Nie jest dopuszczalne zastępowanie „brakujących” przepisów penalizujących przygotowanie do przestępstwa interpretacją sądową zmierzającą do ustanowienia tego rodzaju odpowiedzialności sprzecznie z definicją legalną.

Przygotowanie do przestępstwa może być penalizowane w szerokim bądź wąskim zakresie, co może wynikać z różnorodnych powodów i jest decyzją władzy ustawodawczej, która wprowadza odpowiedzialność karną za danego typu zachowania na podstawie uzasadnionych czynników (Małecki, 2016a, s. 230 i n.). Karalnością mogą zostać objęte wszelkie możliwe czynności mające stworzyć sprawcy warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do dokonania, jak przykładowo zostało określone w ramach art. 168 k.k. (szerokie przygotowanie do spowodowania zdarzenia np. z art. 165 § 1 k.k.). Przepis typizujący przygotowanie do przestępstwa może, a często wręcz musi obejmować jedynie wybrane czynności przygotowawcze, jak ma to miejsce w ramach art. 343 § 3 k.k. (karalność wejścia w porozumienie) czy też w przypadku groomingu określonego w art. 200a § 2 k.k. (karalność nawiązania kontaktu z ofiarą i zmierzania do realizacji propozycji, by stworzyć sobie warunki do usiłowania).

Definicyjna oraz dookreślająca funkcja art. 16 § 1 k.k. ma znaczenie na etapie wykładni poszczególnych przepisów typizujących, ukierunkowanych na ochronę dobra prawnego na dalekim przedpolu jego naruszenia. Typ czynu zabronionego pod groźbą kary, spełniający *in abstracto* wszystkie cechy omawianej formy stadialnej (cel dokonania określonego przestępstwa, charakter podjętych czynności, stadialna specyfika czynu zabronionego itd.) jest typem przygotowawczego czynu zabronionego karalnym na zasadzie art. 16 § 2 k.k. i mają do niego zastosowanie wszystkie zasady odpowiedzialności za zachowania podjęte w przygotowawczej fazie pochodzenia przestępstwa (Małecki, 2016a, s. 308 i n.). Zarówno art. 168 k.k., jak również art. 200a § 2 k.k. spełniają konstytutywne cechy przygotowania do przestępstwa – tak w rozumieniu faktycznym, jak i normatywnym, wynikającym ze znamion określonych w definicji legalnej. W obu wypadkach ustawa stanowi, że przygotowanie do przestępstwa podlega karze, na co wskazuje wykładnia przysłowka „tak” użytego w art. 16 § 2 k.k. (Małecki, 2022b, s. 89).

W literaturze odnotowuje się, iż wyodrębnienie generalnych cech przygotowawczej fazy poprzedzającej dokonanie czynu zabronionego jest końcowym etapem wielowiekowego rozwoju nauki o formach stadialnych przestępstwa. To również adekwatna aplikacja ustaleń teoretycznych, dotyczących normatywnych właściwości czynów składających się na pochodzenie przestępstwa na gruncie przepisów ustawy karnej (Małecki, 2016a, s. 82 i n.). Omawiany zabieg powinien być wiązany z wejściem w życie Kodeksu karnego z 1997 r. oraz nowej Konstytucji państwa demokratycznego z 1997 r., jako wyraz zmiany ustrojowej i związanych z nią przeobrażeń w zakresie konstytucyjnego podziału i równowagi władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej. Zabieg definiujący przygotowanie do przestępstwa na gruncie ustawy karnej, w warunkach demokratycznego państwa prawnego, ma niewątpliwie charakter gwarancyjny, ujednoznaczający rozumienie przygotowawczej formy stadialnej, dookreślający jej znamiona, stawiający procesowi pociągania obywatela do odpowiedzialności karnej wyższe standardy i wymagania. Oznacza to w szczególności konieczność poszanowania decyzji ustawodawczej, wprowadzającej określoną definicję legalną, poprzez wykluczenie dopuszczalności rozumienia określonej materii przez organy

władzy stosujące Kodeks karny w praktyce w sposób odmienny niż to określono w przepisie definiującym.

Zmiana stanu prawnego prowadząca do określenia w Kodeksie karnym definicji treściowej i definicji zakresowej przygotowania do przestępstwa wywołuje jeszcze jedną konsekwencję. Zależnie od sytuacji skutek uchwalenia art. 16 § 1 k.k. częściowo bądź całkowicie zdezaktualizowane stały się poglądy doktryny i orzecznictwa związane z definiowaniem przygotowania do przestępstwa, formułowane pod rządami poprzednio obowiązującego Kodeksu karnego z 1969 r. (ustawa z 19.04.1969 r. – Kodeks karny, Dz. U. Nr 13, poz. 94 z późniejszymi zmianami, dalej: d.k.k. z 1969 r.). Obowiązujący w poprzednim ustroju art. 14 § 1 d.k.k. z 1969 r. określał przygotowanie do przestępstwa w sposób jedynie częściowy definicyjny:

Przygotowanie zachodzi wtedy, gdy sprawca w celu popełnienia przestępstwa nabywa lub przysposabia środki, zbiera informacje lub sporządza plan działania lub też podejmuje inne podobne czynności, mające stworzyć warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio ku dokonaniu, albo wchodzi w porozumienie z inną osobą celem popełnienia przestępstwa.

Przepis ten posługiwał się tzw. wewnętrzną analogią („inne podobne czynności”), wskutek czego określona w nim *quasi*-definicja nie znajdowała generalnego zastosowania do wszystkich przypadków czynności stypizowanych w ustawie karnej, których specyfika polegała na ich podejmowaniu w fazie poprzedzającej usiłowanie popełnienia konkretnego przestępstwa rodzajowego. Usunięcie wewnętrznej analogii zawartej w art. 14 § 1 d.k.k. z 1969 r. na rzecz generalnej definicji treściowej przygotowania do przestępstwa z art. 16 § 1 k.k. doprowadziło do konsekwencji normatywnych, dotyczących związania sądu definicją legalną na etapie wykładni i stosowania wszystkich przepisów typizujących, spełniających cechy przygotowawczej formy stadialnej.

Odwoływanie się w ramach analizy obecnego stanu prawnego do dawnej literatury i orzecznictwa obarczone jest wadą ahistoryczności, polegającą na swobodnym przechodzeniu między różnorodnymi porządkami prawnymi bez dostrzeżenia zachodzących między nimi odmienności (Małecki, 2016b). To, co być może nie zostałoby uznane za przejaw kreatywnej kryminalizacji na gruncie Kodeksu karnego

z 1969 r., gdyż określona wykładnia uprawniona była w ówczesnym stanie prawnym, aktualnie musi być wartościowane w sposób o wiele bardziej ścisły, z poszanowaniem definicji legalnej zawartej w Kodeksie karnym. Nie sposób zaakceptować określonej praktyki orzeczniczej odwołującej się do ahistorycznie traktowanego dorobku doktryny i orzecznictwa, jeśli oznaczałoby to bezrefleksyjne sięganie do poglądów formułowanych pod rządami ustawy karnej, która przestała obowiązywać, i traktowanie ich jako miarodajnego punktu odniesienia przy wykładni aktualnie obowiązującego art. 16 § 1 k.k., z rezultatem sprowadzającym się do pominięcia, wypaczenia lub wykreowania treści normatywnych na niekorzyść podmiotu mającego podlegać odpowiedzialności karnej, wbrew wiążącej sąd definicji legalnej.

Należy zatem uznać, że zabiegi wykładnicze prowadzące do uznania konkretnego typu czynu zabronionego za typ karalnego przygotowania do przestępstwa nie mogą współcześnie abstrahować od definicji tej formy stadialnej, zamieszczonej w art. 16 § 1 k.k.

NIEKARALNOŚĆ NIEUDOLNYCH CZYNNOŚCI PRZYGOTOWAWCZYCH

Swoiste problemy interpretacyjne wiążą się z określeniem granic odpowiedzialności karnej za czyny nieudolne, które nie mogą doprowadzić do dokonania określonego przestępstwa. Jeśli zachowanie sprawcy wkroczy w fazę usiłowania, następującą po przygotowaniu do przestępstwa, odpowiedzialność karna za tę formę stadialną jest przewidziana w art. 13 § 1 k.k., określającym znamiona usiłowania udolnego, zaś odpowiedzialność za usiłowanie nieudolne może zostać oparta na art. 13 § 2 k.k. Specjalny przepis Kodeksu karnego pozwala ścigać sprawcę za zachowanie wkraczające w fazę bezpośredniego zmierzania do dokonania czynu zabronionego, mimo braku przedmiotu lub użyciu niezdatnego środka, decydujących o braku zagrożenia dla dobra prawnie chronionego, jeżeli sprawca błędnie sądzi, że dokonanie czynu zabronionego jest możliwe.

Nieco inaczej sytuacja przedstawia się w przygotowawczym stadium popełnienia przestępstwa, gdyż o zakresie karalności tego rodzaju zachowania sprawcy rozstrzygają poszczególne opisy typu

czynu zabronionego pod groźbą kary, określone w części szczególnej Kodeksu karnego, w powiązaniu z definicją legalną z art. 16 § 1 k.k. wskazującą na właściwe rozumienie zawartych w nich znamion. Definicja przygotowania do przestępstwa spełnia zasadniczą rolę interpretacyjną w razie podjęcia przez sprawcę czynu nieudolnego w przygotowawczym stadium przeddokonania, który nie może doprowadzić do wyczerpania kompletu znamion określonego przestępstwa rodzajowego.

W przypadku typów czynu zabronionego penalizujących całościowo (szeroko, całkowicie) wszelkie czynności przygotowawcze, jak np. w ramach art. 168 k.k., rozstrzygnięcie kwestii karalności – obok czynności udolnych – również nieudolnych przygotowań do przestępstwa wymaga sięgnięcia wprost po definicję legalną z art. 16 § 1 k.k. Opis czynu zabronionego pod groźbą kary jest bowiem w tych sytuacjach zbyt ubogi, by wyłącznie na jego gruncie dało się sformułować ostateczne wnioski normatywne. Blankietowe sformułowanie „czyni przygotowania” w rozumieniu art. 168 k.k. musi zostać rozwinięte poprzez podstawienie w miejsce przytoczonego określenia znamion wskazanych w przepisie definiującym: typ czynu zabronionego z art. 168 k.k. polega w konsekwencji na podjęciu czynności mających stworzyć sprawcy warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do dokonania czynu zabronionego np. z art. 165 § 1 k.k., jeśli sprawca ma na celu jego dokonanie. Czynności te mogą polegać na wejściu w porozumienie z inną osobą, przysposabianiu środków umożliwiających osiągnięcie fazy dokonania lub jakichkolwiek innych działaniach wypełniających definicję treściową określoną w art. 16 § 1 zdanie 1 k.k.

Opis zachowania sprawczego rozwinięty z uwzględnieniem definicji legalnej wskazuje na to, że penalizacją objęte jest w omawianym przypadku wyłącznie udolne czynienie przygotowań do przestępstwa. Wynika to z kilku powodów (Wolter, 1973, s. 289; Zoll, 2007a, s. 282; Małecki, 2016a, s. 164 i n.).

Po pierwsze, zgodnie z definicją legalną czynności przygotowawcze mają doprowadzić sprawcę do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do dokonania przestępstwa. W omawianym przepisie zawarto więc warunek, by przygotowawcze stadium popełnienia przestępstwa doprowadziło sprawcę do wejścia w fazę „bezpośredniego zmierzania” do dokonania w rozumieniu art. 13

§ 1 k.k. Definicja przygotowania odwołuje się wprost do pojęcia „bezpośredniości”, charakterystycznego dla usiłowania udolnego, użytego w art. 13 § 1 k.k., które nie pojawia się w art. 13 § 2 k.k. Skoro przygotowanie musi być styczne z usiłowaniem udolnym, samo także powinno spełniać warunki udolnych czynności zbliżających sprawcę obiektywnie, a nie jedynie w jego błędnym przekonaniu, do stadium, w którym możliwe będzie przedsięwzięcie czynu zmierzającego bezpośrednio do dokonania. Warunku tego nie spełnia podjęcie czynu jedynie w wyobrażeniu sprawcy zmierzającego do dokonania czynu zabronionego.

Po drugie, sprawca przygotowania podejmuje czynności mające stworzyć warunki do wejścia w kolejną fazę pochodu przestępstwa. Określenie „mające stworzyć” wskazuje w ramach art. 16 § 1 k.k. na nastawienie psychiczne sprawcy do czynu, który chce za sprawą określonych czynności zbliżyć się do usiłowania (Małecki, 2016a, 144 i n.). „Warunki”, o jakie chodzi (*pluralis*), to całokształt okoliczności, w których możliwe stanie się przeprowadzenie ataku na dobro prawne w rozumieniu art. 13 § 1 k.k. Również w tym kontekście definicja legalna wymaga celowego podejmowania udolnych działań efektywnie warunkujących powodzenie realizacji zamiaru sprawcy. Czynności nieudolne z oczywistych względów nie są objęte zamiarem sprawcy, zaś art. 16 § 1 k.k. nic nie mówi o błędzie co do znamienia, charakterystycznym dla penalizacji zachowań nieudolnych, jak to dla odmiany czyni art. 13 § 2 k.k. (Małecki, 2016a, s. 153 i n.)

Po trzecie, systemowe zasady wykładni przepisów Kodeksu karnego uzasadniają wniosek, iż karalność czynów nieudolnych wymaga wyraźnej wypowiedzi ustawodawcy, jak ma to miejsce w art. 13 § 2 k.k. W fazie usiłowania popełnienia czynu zabronionego ustawodawca wyraźnie przesądził o odpowiedzialności karnej sprawcy, który nie może doprowadzić do zagrożenia dobru prawnemu wskutek pozostawania w błędzie co do znamienia. Brak wypowiedzi ustawodawcy w postaci analogicznego do art. 13 § 2 k.k. przepisu regulującego zachowania na etapie poprzedzającym usiłowanie, a więc w fazie przygotowania do przestępstwa, oznacza, iż tego rodzaju nieudolne czyny pozostają poza zakresem zainteresowania aktualnego Kodeksu karnego w fazie przygotowującej atak na dobro prawne.

Ustalenia te korespondują z ogólnymi zasadami odpowiedzialności represyjnej, opartej na zasadach określoności i proporcjonalności.

Usiłowanie nieudolne jako abstrakcyjne zagrożenie dla dobra prawnego, zależne w głównej mierze od nastawienia psychicznego sprawcy do podejmowanego czynu, to wyjątek od zasady odpowiedzialności karnej za czyn sprowadzający obiektywne zagrożenia dla dobra prawnego (Wróbel, & Zoll, 2012, s. 237 i n.). Zgodnie z definicją przygotowania do przestępstwa, jeszcze bardziej oddalonego od naruszenia dobra prawnie chronionego, sprawca odpowiada karne za tę formę stadialną, gdy podejmie czynności obiektywnie zbliżające go do dokonania czynu zabronionego, zdatne zagrozić dobru prawnemu. Poza zakresem definicji legalnej pozostają czyny nieudolne, polegające w szczególności na podjęciu czynności w stosunku do przedmiotu nienadającego się do dokonania na nim czynu zabronionego bądź na użyciu środka nienadającego się do popełnienia przestępstwa.

Analogiczne ustalenia dotyczą wszystkich typów przygotowawczego czynu zabronionego pod groźbą kary, których penalizacja ma charakter niecałościowy (wąski, niecałkowity). Odpowiedzialność karna za tę kategorię typów przygotowania do przestępstwa wynika wprost ze znamion określonych w przepisach typizujących z części szczególnej Kodeksu karnego. Jeżeli przepis typizujący nie wspomina o odpowiedzialności karnej za działania nieudolne, podjęte przez sprawcę w błędzie co do znamienia, tego typu zachowanie sprawcze nie wypełnia znamion danego typu czynu zabronionego pod groźbą kary. Skoro ustawa karna nie stanowi o karalności określonych działań sprawcy, pozostają one niekaralne (art. 16 § 2 k.k.). Brak przepisu typizującego nieudolne przygotowanie do danego przestępstwa rodzajowego również i w tych wypadkach nie może być zastąpiony kreatywną interpretacją zmierzającą do obejścia definicji legalnej z art. 16 § 1 k.k. Taki proceder wykładniczy, obok naruszenia prawa materialnego w postaci definicji legalnej, naruszałby również zasadę trójpodziału władzy przypomnianą w swoisty sposób w art. 16 § 2 k.k. (kryminalizacja przygotowania to kompetencja zastrzeżona dla twórcy ustawy karnej).

Należy podkreślić, że podstawą odpowiedzialności karnej za nieudolne przygotowanie do przestępstwa nie może być art. 13 § 2 k.k., gdyż przepis ten znajduje zastosowanie w fazie usiłowania, a nie przygotowania do przestępstwa. Przesądza o tym już pierwsze słowo omawianego przepisu, zgodnie z którym „usiłowanie” zachodzi

także wtedy, gdy sprawca działa nieudolnie. Przepis ten reguluje jednoznacznie zasady odpowiedzialności karnej za usiłowanie popełnienia przestępstwa, a nie za czynności przygotowawcze, które zostają podjęte przed fazą usiłowania.

Do typów czynu zabronionego pod groźbą kary, określających karalne czynności przygotowawcze, nie stosuje się przepisów o usiłowaniu. Nie jest zatem możliwe „usiłowanie przygotowania”, gdyż formy stadialne nie są odwrotne – nie mogą odwrócić się wbrew logicznej chronologii narzuconej przez Kodeks karny (Małecki, 2015; Lipiński, 2021; Gabriel-Węglowski, 2018, s. 205–206; Lach, 2015, s. 81). Próba przestawienia kolejności form stadialnych i przesunięcia usiłowania przed przygotowanie oznaczałaby dezinterpretację obowiązujących przepisów, ponieważ usiłowanie jest formą stadialną, która następuje po przygotowaniu, co wynika wprost z definicji legalnej określonej w art. 16 § 1 k.k. (Małecki, 2022b).

Granice kryminalizacji przygotowania do przestępstwa wynikają z poszczególnych przepisów typizujących tę formę stadialną. Brak odpowiedzialności karnej za niektóre czynności przygotowawcze, mające charakter nieudolny lub poprzedzające wypełnienie kompletu znamion typu czynu zabronionego pod groźbą kary penalizującego stadium przygotowania to decyzja kryminalizacyjna, która powinna być respektowana przez organy władzy wykonawczej i sądowniczej. Określenie „usiłowanie przygotowania” nie opisuje zatem żadnej przewidzianej w Kodeksie karnym konstrukcji normatywnej. W sensie faktycznym tego rodzaju czynności są nadal jedynie przygotowaniem do przestępstwa, karalnym tylko wówczas, gdy ustawa tak stanowi w odrębnym przepisie typizującym (art. 16 § 2 k.k.).

KREACJA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA NIEUDOLNE PRZYGOTOWANIE

Symptomatycznym przykładem wykreowania odpowiedzialności karnej wbrew decyzjom kryminalizacyjnym ustawodawcy jest praktyka stosowania prawa związana z groomingiem określonym w art. 200a § 2 k.k. Przepis ten przewiduje odpowiedzialność karłą za zachowanie polegające na złożeniu małoletniemu do lat 15 propozycji intymnego kontaktu oraz zmierzanie przez sprawcę do jej realizacji.

Na wiele różnych sposobów w literaturze karnistycznej wykazano, że grooming stypizowany w art. 200a § 1 i 2 k.k. stanowi penalizację czynności przygotowawczych do kilku przestępstw rodzajowych, dotyczących ochrony wolności seksualnej małoletniego do lat 15 (Lipiński, 2021; Małecki, 2011a; Małecki, 2011b; Małecki, 2016a, s. 296 i n.; Małecki, 2018; Małecki, 2022a; Małecki, 2022b; Sosik, 2022). Kryminalizacja dotyczy w tym wypadku stadiów przestępstwa, co uwypuklono już w warstwie językowej – w określeniu „zmierza”, nawiązującym wprost do nomenklatury charakterystycznej dla form stadialnych przestępstwa, opisanych w art. 13 i 16 k.k. Sprawca musi mieć zamiar bezpośredni ukierunkowany na dokonanie przestępstwa, ponieważ karalny grooming polega na dążeniu do realizacji propozycji seksualnej. Omawiane przepisy nawiązują do art. 23 Konwencji o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzonej w Lanzarote dnia 25 października 2007 r., Dz.U. 2015, poz. 608., zgodnie z którym strony Konwencji wdrażają środki ustawodawcze chroniące małoletnich przed ich nagabywaniem przez Internet „w sytuacji, gdy za taką propozycją idą faktyczne działania mające na celu doprowadzenie do takiego spotkania” (chodzi więc z istoty rzeczy o karalność formy stadialnej). Zachowania sprawcze zmierzają do przeprowadzenia ataku na dobro prawne dziecka, choć w ramach groomingu jeszcze niebezpośrednio, sprawca podejmuje bowiem czynności wstępne, przygotowujące do ataku na dobro prawne w przyszłości. Przygotowawczy charakter omawianych typów czynu zabronionego uzasadnia także analiza materiałów legislacyjnych poprzedzających wprowadzenie do ustawy karnej art. 200a k.k. Konstrukcja przepisu świadczy o zawężeniu zakresu kryminalizacji różnorodnych czynności podejmowanych w fazie groomingu jedynie do zachowań realnie zbliżających sprawcę do dokonania określonego przestępstwa rodzajowego; w każdym wypadku wymagane jest nawiązanie kontaktu z rzeczywistym dzieckiem do lat 15. Przepis nie wspomina o karalności nieudolnego przygotowania, w szczególności gdy sprawca mylnie sądzi, że złożył propozycję małoletniemu do lat 15, podczas gdy odbiorcą komunikatu była wyłącznie osoba powyżej tego wieku.

Podstawowym błędem wykładniczym, prowadzącym wprost do wykreowania podstaw odpowiedzialności karnej za nieudolne

przygotowanie do przestępstwa wbrew przepisom ustawy karnej, jest abstrahowanie od definicji legalnej z art. 16 § 1 k.k. i prowadzenie analizy przepisów bez uwzględniania wiążącej prawnie definicji jednej z form stadialnych, co w omawianym przypadku doprowadza do nieadekwatnych lub przynajmniej niedostatecznie uzasadnionych wniosków odnośnie do charakteru prawnego art. 200a § 1 i 2 k.k. (mankamentami takimi obarczone jest między innymi jedno z pierwszych opracowań na temat groomingu: Bielski, 2011). Przełamanie konsekwencji normatywnych wynikających z definicji legalnej określonej w art. 16 § 1 k.k. skutkuje przyjmowaniem kryminalizacji nieudolnego przygotowania do przestępstwa, pod postacią kwalifikacji prawnej operującej przepisem o usiłowaniu nieudolnym, odniesionym do groomingu z art. 200a § 2 k.k.

Zjawisko kryminalizacji kreowanej w ten właśnie sposób dotyczy w praktyce licznych spraw obracających się wokół działalności tzw. łowców pedofilów. Te zorganizowane grupy osób „polują” w Internecie na potencjalnych sprawców zagrażających dobrom prawnym małoletnich do lat 15, podając się za dzieci, by zwabiac nieświadome ofiary w pułapkę i nierzadko publicznie stygmatyzować je podczas transmisji na żywo w mediach społecznościowych (Wojciechowski, 2021a; Wojciechowski, 2021b; Małcki, 2022b). Osoby schwytane w wyniku działalności łowców, które przybyły na miejsce spotkania w błędnym przekonaniu, że korespondowały z dziećmi, podczas gdy w rzeczywistości nawiązały kontakt z osobami dorosłymi, stawiane są w stan oskarżenia i skazywane za nieudolne popełnienie groomingu, kwalifikowane z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200a § 2 k.k. Sprawcy skazani są zatem *de facto* za nieudolne przygotowanie do przestępstwa z art. 200a § 2 k.k., opisane błędnie z wykorzystaniem art. 13 § 2 k.k.

Przykładem kryminalizacji wykreowanej w toku wykładni przepisów może być wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 16.04.2019 r., V Ka 247/19. Sąd wypowiedział się o specyfice art. 200a k.k., stwierdzając między innymi:

Charakterystyka tych czynów polega na tym, że stają się one zupełnie odrębnymi rodzajowo czynami od klasycznych zachowań stanowiących element biegu przestępstwa, czyli od przygotowania w ujęciu art. 16 k.k. Czyny takie przybierają w swej istocie formę dokonania. Nie jest to czyn, który polega na przygotowaniu do dokonania czynu głównego jako jego forma stadialna, ale czyn, który sam w sobie staje

się dokonaniem czynu głównego, za co sprawca ponosi odpowiedzialność karną wynikającą z takiej normy prawnej. Jest to odpowiedzialność karna za dokonanie czynu zabronionego, co do której nie mają zastosowania regulacje prawne ujęte w art. 16 k.k. i art. 17 k.k.

Wypowiedziane przez sąd twierdzenia nie wytrzymują próby skonfrontowania ich z analizowanymi regulacjami prawnymi.

Po pierwsze, wbrew pogładowi Sądu Okręgowego w Łodzi, grooming określony w art. 200a § 1 i 2 k.k. stanowi „element biegu przestępstwa”, co wykazano powyżej, a co wynika jednoznacznie z treści przytoczonych przepisów. Znamionami groomingu są: nawiązanie kontaktu z dzieckiem w celu dokonania określonego przestępstwa przeciwko wolności seksualnej (art. 200a § 1 k.k.) lub złożenie przez sprawcę propozycji i zmierzanie do jej realizacji w związku z zamiarem popełnienia określonego przestępstwa rodzajowego (art. 200a § 2 k.k.). O tym, do jakich przestępstw zmierzają zachowania sprawcy, stanowią wprost oba te przepisy („w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych”; „obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych”).

Po drugie, wbrew twierdzeniu sądu grooming nie przybiera formy „dokonania”, ponieważ zgodnie z definicją legalną z art. 16 § 1 k.k. stanowi przygotowanie do przestępstwa. Przygotowanie to – rzecz jasna – odmienna od dokonania forma stadialna i mieszanie wskazanych pojęć, z których jedno zostało zdefiniowane w ustawie karnej, może prowadzić do nieadekwatnych ustaleń interpretacyjnych.

Wyraźnie widać, że zapatrywanie sądu abstrahuje od definicji legalnej, a wyprowadzone wnioski są wprost sprzeczne z jej treścią, co skutkuje przypisaniem odpowiedzialności karnej za czyn wykreowany w procesie wykładni sprzecznie z definicją legalną i zasadą oparcia odpowiedzialności karnej za przygotowanie do przestępstwa na wyraźnym przepisie typizującym. Dochodzi również do błędnego zastosowania art. 13 § 2 k.k., który dotyczy stadium usiłowania, a nie poprzedzającego je przygotowania do przestępstwa i to mającego charakter nieudolny, a więc nieprzewidywany ani w art. 200a k.k., ani w definicji legalnej przygotowania do przestępstwa z art. 16 § 1 k.k.

Należy odnotować, że w orzecznictwie spotykane są wypowiedzi prawidłowo stosujące definicję legalną przygotowania do

przestępstwa na gruncie przepisów penalizujących grooming, wskazujące poprawnie na ich przynależność typologiczną oraz wykluczające odpowiedzialność karną za usiłowanie nieudolne popełnienia czynu polegającego na przygotowaniu do przestępstwa.

W jednej z pierwszych wypowiedzi Sądu Najwyższego poświęconej groomingowi poprawnie sklasyfikowano go jako odmianę przygotowania do przestępstwa z art. 16 § 1 k.k.:

Ten nowy typ przestępstwa penalizuje czynności przygotowawcze do wykorzystania małoletniego poniżej lat 15 do przestępstw określonych w art. 197 § 3 pkt 2 k.k. lub art. 200 k.k. oraz produkowania bądź utrwalania treści pornograficznych z udziałem takiego małoletniego (...). W przedmiotowej sprawie działania skazanego (...) nie zakończyły się jedynie na czynnościach przygotowawczych ujętych w art. 200a § 2 k.k., lecz zmierzając bezpośrednio do realizacji celu w postaci doprowadzenia pokrzywdzonego do poddania się innej czynności seksualnej, osiągnęły formę stadialną w postaci usiłowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 1.09.2011 r., V KK 43/11).

Jeden z sądów okręgowych, uniewinniając sprawcę od zarzutu dopuszczenia się usiłowania nieudolnego groomingu, podkreślił:

Nie jest karalne usiłowanie nieudolne przygotowania się do przestępstwa pedofilskiego, co wynika ze znamion strony przedmiotowej omawianego typu przestępstwa. W polskim porządku prawnym bowiem nie jest możliwe usiłowanie przygotowania (a przypomnijmy, występki groomingu definiuje się jako przygotowanie do popełnienia przestępstwa pedofilskiego) (wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszcy z 6.02.2019 r., IV Ka 1104/18).

Obszernie wyjaśnił to zagadnienie Sąd Rejonowy w Puławach:

Oczywistym jest i wynika to wprost z treści art. 200a § 1 k.k., że przygotowanie opisane w art. 200a § 1 k.k. i art. 200a § 2 k.k. jest podrzędne w stosunku do czynu z art. 200 k.k. czy art. 197 § 3 k.k., podobnie oceniać należy usiłowanie w odniesieniu do dokonania właśnie czynu z art. 200 k.k. czy 197 § 3 k.k. O ile jest możliwe jest przygotowanie do czynu z art. 200 k.k. co penalizuje właśnie art. 200a § 2 k.k., czy usiłowanie czynu z art. 200 k.k. (...) to nie jest już dopuszczalne i możliwe przyjęcie przygotowania czy usiłowania – karanego przygotowania do czynu z art. 200 k.k., którego penalizację przewidziano w art. 200a § 2 k.k. Wszystkie bowiem te sytuacje tak jak w niniejszej sprawie należy rozpatrywać poprzez

dążenie do obcowania z małoletnim do lat 15 i tylko w takim aspekcie można rozważać usiłowanie czy przygotowanie, które ustawodawca zdecydował się penalizować jako tzw. grooming, nie można zaś doszukiwać się podrzędnie form stadialnych samego usiłowania czy przygotowania, które dokonaniem same w sobie nie są. W sposób jawny prowadziłyby to do interpretacji *ad absurdum* i przyjęcia odpowiedzialności za zachowania, które normą sankcjonowaną i sankcjonującą wyrażonymi w ustawie nie zostały objęte (wyrok Sądu Rejonowego w Puławach z 16.07.2020 r., II K 968/18).

Jak widać, percepcja zasad odpowiedzialności karnej za przygotowanie do przestępstwa nie nastęrczała trudności niektórym sądom, mierzącym się ze sprawami usiłowania groomingu czy to w pierwszej, czy to w drugiej instancji. Rozstrzygnięcia kwestionujące możliwość odpowiedzialności karnej za usiłowanie groomingu czynią zadość wymogom obowiązującego Kodeksu karnego. Niezgodny ze stanem prawnym jest natomiast sędziowski (a wcześniej – prokuratorowski) kryminalizujący kreacjonizm, ustanawiający odpowiedzialność za usiłowanie nieudolne groomingu, a więc *de facto* i *de iure* za nieudolne przygotowanie do przestępstwa, które nie zostało stypizowane w żadnym przepisie ustawy karnej.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone rozważania ukazały, iż zjawisko kryminalizacji kreowanej wbrew postanowieniom ustawy stanowi rzeczywisty problem, którego nie sposób akceptować w warunkach państwa prawa. W praktyce, na gruncie omawianych przypadków związanych z nieudolnym groomingiem, określone zapatrywania sądowe prowadzą do bardzo groźnych skutków społecznych, katalizując proceder masowego stygmatyzowania ludzi oraz naruszania ich podstawowych praw obywatelskich przez tzw. łowców pedofilów (Chłapińska, 2021; Olszewski, 2021; Sidorowicz, 2021).

Zjawisko kreowania kryminalizacji z pominięciem wypowiedzi władzy ustawodawczej w zakresie odpowiedzialności karnej za nieudolne przygotowanie do przestępstwa, pod pozorną kwalifikacją prawną przybierającą postać usiłowania groomingu, należy rozpatrywać w kategoriach wielokrotnej obrazy prawa materialnego, to jest kolejno: 1) art. 16 § 1 k.k. – naruszenie definicji legalnej; 2) art. 16

§ 2 k.k. – odpowiedzialność karna mimo braku stosownego postanowienia ustawy; 3) art. 13 § 2 k.k. – zastosowanie przepisu o usiłowaniu do fazy przygotowania do przestępstwa; 4) art. 13 § 1 k.k. – przyjęcie, że sprawca bezpośrednio zmierzał do „dokonania”, mimo że jego zachowanie nie wyszło z fazy przygotowania; 5) art. 200a § 2 k.k. – błędne uznanie, że nie typizuje on formy stadialnej, a także 6) art. 1 § 1 k.k. poprzez przyjęcie odpowiedzialności karnej za zachowanie nieokreślone w obowiązującej ustawie karnej.

Omówiona praktyka kreacyjnego podejścia do Kodeksu karnego narusza Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej poprzez przyjęcie odpowiedzialności karnej za czyn niezakazany pod groźbą kary (art. 42 ust. 1 Konstytucji), oznacza wkroczenie władzy sądowniczej w obszar kompetencji zarezerwowany dla władzy ustawodawczej niekorzystnie dla obywatela (art. 10 ust. 1 Konstytucji), a także narusza zasady określoności prawa represyjnego i spełnianej przez prawo karne funkcji gwarancyjnej, związanej z zasadami zaufania obywateli do państwa i demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji). Praktyka tego rodzaju musi więc zostać jednoznacznie odrzucona.

BIBLIOGRAFIA

- Bielski, M. (2010). Rzecz o granicach usiłowania przestępstw formalnych i materialnych – na przykładzie art. 200 § 1 k.k. i art. 200a k.k. *Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych*, 3. https://czpk.pl/dokumenty/zeszyty/2010/zeszyt3/Bielski_M-Rzecz_o_granicach_usilowania_przestepstw_formalnych_i_materialnych-CZPKiNP-2010-z.3.pdf (dostęp 10.09.2023).
- Chłapińska, A. (2021, 8 czerwca). *Łowcy pedofilów transmitowali ujęcie 47-latka. Antoni P. po usłyszeniu zarzutów rzucił się pod pociąg*. Gazeta.pl. <https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,27176515,lowcypedofili-47-letni-antoni-po-uslyszaniu-zarzutow-w-prokuraturze.html> (dostęp 10.09.2023).
- Gabriel-Węglowski, M. (2018). *Działania antyterrorystyczne. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Kardas, P. (2011). *Zbieg przepisów ustawy w prawie karnym. Analiza teoretyczna*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Lach, A. (2015). *Karnoprawna reakcja na zjawisko kradzieży tożsamości*, Warszawa: Wolters Kluwer.

- Lipiński, K. (2021). Komentarz do art. 200a k.k. W J. Giezek (Red.). *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Liszewska, A. (2017). Formy stadialne popełnienia czynu zabronionego. W R. Dębski (Red.). *Nauka o przestępstwie. Zasady odpowiedzialności. System Prawa Karnego. Tom 3*. Warszawa: C.H.Beck.
- Małecki, M. (2011a). Grooming (karalne przygotowanie do przestępstwa pedofilskiego). *Państwo i Prawo*, 7–8. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/artykuly/grooming-karalne-przygotowanie-do-przestepstwa-pedofilskiego-151128448> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2011b). Granice usiłowania przestępstw pedofilskich w świetle art. 200a § 1 i § 2 k.k. *Przegląd Sądowy*, 6. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/artykuly/granice-usilowania-przestepstw-pedofilskich-w-swietle-art-200a-1-i-151127494> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2015, 7 grudnia). *Odpowiedzialność karna pedofila*. Dogmaty Karnisty. <https://www.dogmatykarnisty.pl/2015/12/odpowiedzialnosc-karna-pedofila/> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2016a). *Przygotowanie do przestępstwa. Analiza dogmatyczno-prawna*. Warszawa: Wolters Kluwer. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/monografie/przygotowanie-do-przestepstwa-analiza-dogmatycznoprawna-369382131> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2016b). Komentarz do art. 16 k.k. W W. Wróbel, & A. Zoll (Red.), *Kodeks karny. Część ogólna*. T. 1. *Komentarz do art. 1–52* (cz. 1). Warszawa: Wolters Kluwer.
- Małecki, M. (2018). Fazy groomingu. Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 17.03.2016 r. (IV KK 380/15). *Przegląd Sądowy*, 1. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/glosy/fazy-groomingu-glosa-do-postanowienia-sn-z-dnia-17-marca-2016-r-iv-kk-386209761> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2022a). Nieudolny grooming. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Karna z 23.07.2020 r. (III KK 281/19). *Orzecznictwo Sądów Polskich*, 7–8. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/glosy/nieudolny-grooming-glosa-do-wyroku-sadu-najwyzszego-izba-karna-z-dnia-386298184> (dostęp 10.09.2023).
- Małecki, M. (2022b). Wokół działalności łowców pedofili – polemika. *Palestra*, 10. <https://palestra.pl/pl/czasopismo/wydanie/10-2022/artykul/wokol-dzialalnosci-lowcow-pedofili-polemika> (dostęp 10.09.2023).
- Olszewski, M. (2021, 26 października). *Przypadkowy podróżny wyciągnięty z pociągu przez łowców pedofilów*. „Byłem przerażony”. *Wyborcza.pl*. <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,27732428,przypadkowy-podrozny-wyciagniete-z-pociagu-przez-lowcow-pedofili.html> (dostęp 10.09.2023).

- Sidorowicz, J. (2021, 29 września). *RPO domaga się wyjaśnień od policji w sprawie łowców pedofilów. Jest też zawiadomienie do prokuratury dotyczące ich metod działania*. Wyborcza.pl. <https://krakow.wyborcza.pl/krakow/7,44425,27597998,rpo-domaga-sie-wyjasnien-od-policji-wsprawie-lowcow-pedofilow.html> (dostęp 10.09.2023).
- Sosik, R. (2022). Odpowiedzialność karna za usiłowanie nieudolne groomingu a prowokacja obywatelska. Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 23.07.2020 r. (III KK 281/19). *Przegląd Sądowy*, 3. <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publicacje/glosy/odpowiedzialnosc-karna-za-usilowanie-nieudolne-groomingu-a-prowokacja-386290318> (dostęp 10.09.2023).
- Sroka, T. (2017). Komentarz do art. 16 k.k. W M. Królikowski, & R. Zawłocki (Red.). *Kodeks karny*. T. I. Część ogólna. Komentarz do art. 1-116. Warszawa: C.H.Beck.
- Wojciechowski, P. (2021a, 8 czerwca). *Widowisko z pedofilem. Po transmisji na Facebooku Antoni rzucił się pod pociąg*. Wyborcza.pl. <https://trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35612,27172314,widowisko-z-pedofilem.html> (dostęp 10.09.2023).
- Wojciechowski, P. (2021b, 10 czerwca). *Łowcy pedofilów doprowadzają do linczów. „Groźne medialne show”*. Wyborcza.pl. <https://trojmiasto.wyborcza.pl/trojmiasto/7,35612,27180903,lowcy-pedofili-do-linczow-dochodzilo-nie-tylko-w-polsce-ekspert.html> (dostęp 10.09.2023).
- Wolter, W. (1973). *Nauka o przestępstwie*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Wróbel, W., & Zoll, A. (2012). *Polskie prawo karne. Część ogólna*. Kraków: Znak.
- Zieliński, M. (2012). *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*. Warszawa: Lexis Nexis.
- Zoll, A. (2007a). Komentarz do art. 16 k.k. W.A. Zoll (Red.), *Kodeks karny. Część ogólna*. T. 1. Komentarz do art. 1–116 k.k. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Zoll, A. (2007b). Odpowiedzialność karna za czyn niesprowadzający zagrożenia dla dobra prawnego. W J. Majewski (Red.). *Formy stadialne i postacie zjawiskowe popełnienia przestępstwa*. Toruń: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa.

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>